

slo / een doordacht curriculum
dat doen we *samen*

slo / een doordacht curriculum
dat doen we *samen*

10
voor
de
leraar

**Actualiseren van het
onderwijs doen we samen**

10
voor
de
leraar

Welkom

Programma

12.00-12.05	Welkom
12.05-12.15	Actualisatie kerndoelen en examenprogramma's, <i>Mirjam & Gerdineke</i>
12.15-12.25	Herijking kennisbases lerarenopleidingen, <i>Gerrit Beunk</i>
12.25-12.30	Aan de slag, <i>Gitte Hoogland</i>
12.30-12.50	Workshop ronde - groepen per opleidingssoort - secretaris per groep
12.50-13.00	Afronding, <i>Mark Boiten</i>

Goed onderwijs door heldere doelen

Beoogd curriculum	Wettelijk vastgesteld in kerndoelen, examenprogramma's en referentiekaders Taal en Rekenen.
Uitgevoerd curriculum	Vertaling van doelen door leraren/scholen in de onderwijspraktijk.
Gerealiseerd curriculum	Resultaten en ervaringen van leerlingen in het onderwijs.

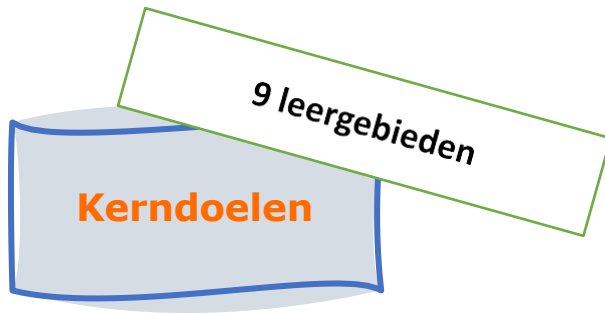
Werkopdracht

In 12 of 24 maanden komen tot kerndoelen en examenprogramma's + voorstel vervolg referentiekaders

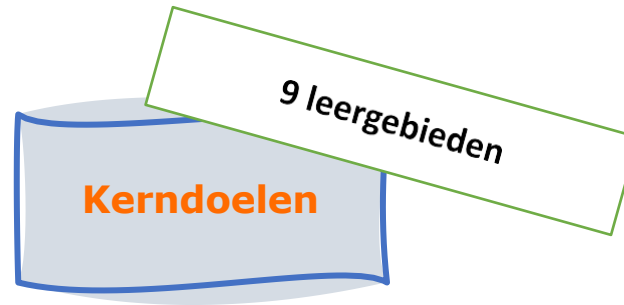
Kwaliteitscriteria

- Ontwerpruimte ontwerp binnen vooraf vastgestelde kaders van ontwerptijd
- Doeldomeinen herkenbare weerspiegeling in de totale set
- Kansengelijkheid taal en rekenen in leergebieden, diversiteit, LOB, etc.
- Doorlopende leerlijn drempelloze doorstroom, aansluiting en overgangen
- Samenhang horizontaal/verticaal en voorkomen van overladenheid
- Doelformuleringen (aanbod), ervaring en beheersing
- Bovenbouw: CE-SE-verdeling 50-50 verdeling van inhoud

Kerdoelen en examenprogramma's

einde po + so

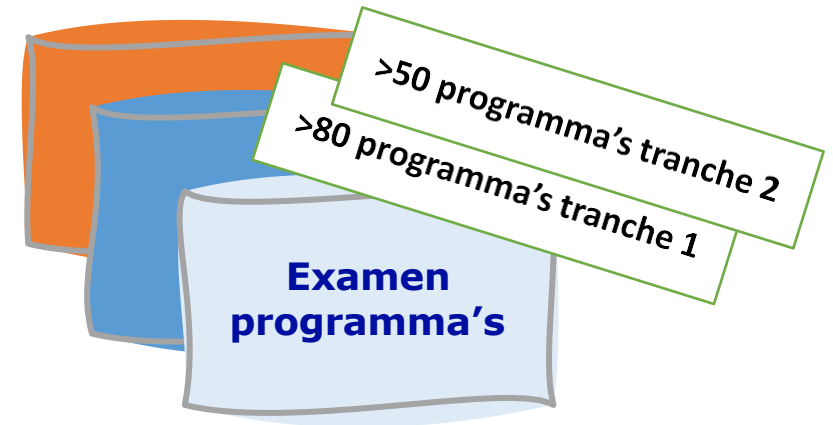
einde onderbouw vo / (v)so

BB t/m VWO

functionele kerndoelen (v)so

ZML en EMB leerlingen

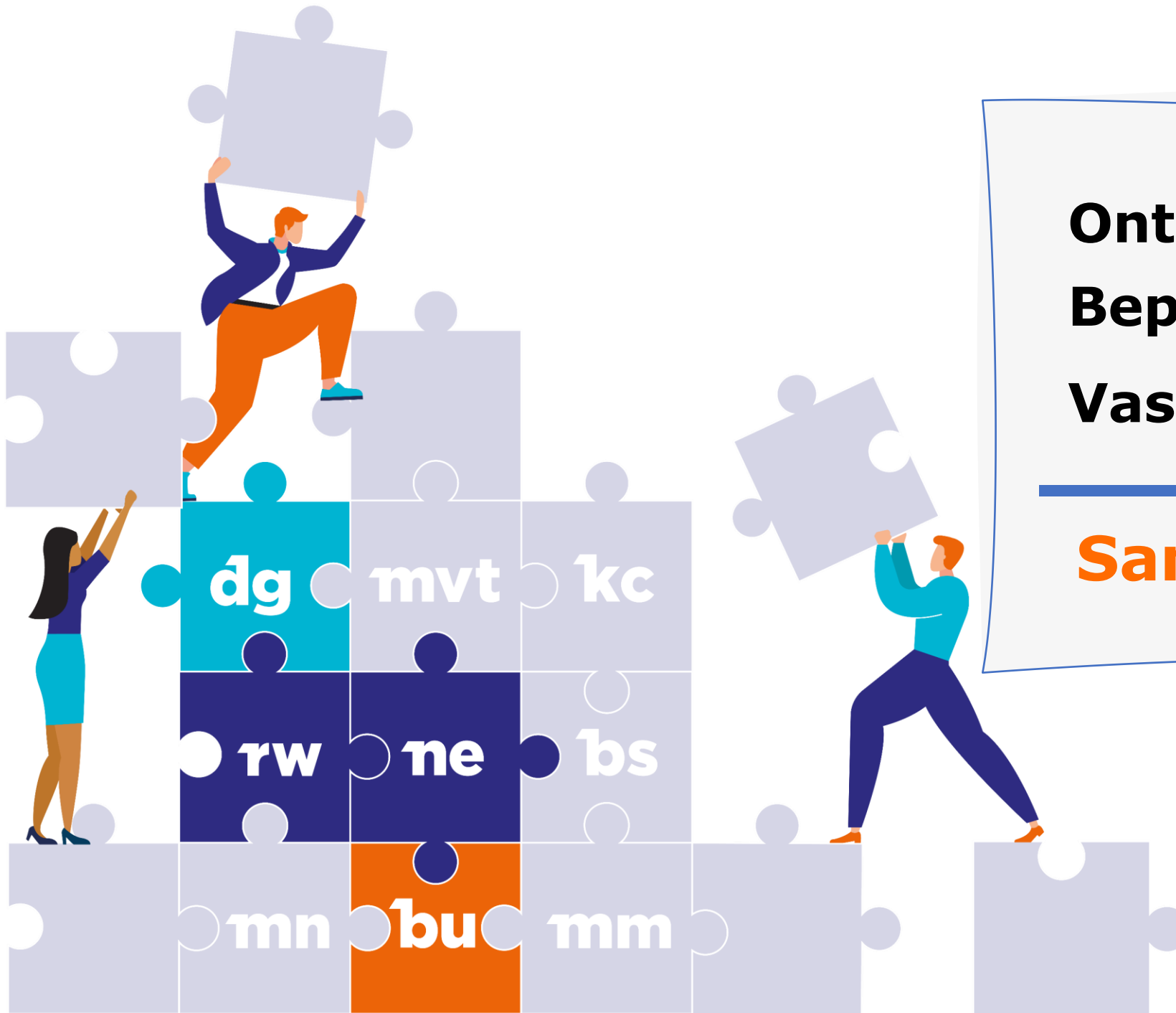
einde bovenbouw vo

per schoolsoort en leerweg

De huidige kerndoelen

- Achterstallig onderhoud kerndoelen (2006)
- Formulering is te globaal waardoor er (te) weinig sturing vanuit gaat
- Doorlopende leerlijnen zijn niet op orde.
- Referentiekaders taal & rekenen en kerndoelen sluiten onvoldoende aan

Waarom actualiseren?

Ontwikkelen

Beproeven

Vaststellen

Samenhang

Vormgeving van kerndoelen en eindtermen

Wettelijke status:	Karakteristiek
Geen wettelijke status:	<p data-bbox="955 642 1401 685">Kerndoel en eindterm:</p> <ul data-bbox="955 728 1656 856" style="list-style-type: none"><li data-bbox="955 728 1172 771">• Doelzin<li data-bbox="955 813 1656 856">• Uitwerking (Het gaat hierbij om) <p data-bbox="1745 621 2127 678">Doelformulering</p> <ul data-bbox="955 1042 1401 1085" style="list-style-type: none"><li data-bbox="955 1042 1401 1085">• Te denken valt aan

Voorbeeld kerndoelen 2006

Kerndoel 9, NE - po

De leerlingen krijgen plezier in het lezen en schrijven van voor hen bestemde verhalen, gedichten en informatieve teksten.

Voorbeeld eindtermen 2007

Eindterm 1C, AK - vwo

De kandidaat kan de geografische werkwijzen toepassen bij het formuleren en beantwoorden van geografische vragen.

Kerndoel 7	Bronnen onderzoeken
Doelzin	De leerling onderzoekt verschillende bronnen.
Het gaat hierbij om	<ul style="list-style-type: none"> • inschatten van betrouwbaarheid op basis van duidelijk aanwezige kenmerken van de bron: maker, communicatief doel en actualiteit; • toekennen van waarde aan de inhoud van de bron en onderscheiden van hoofd- en bijzaken, feiten en meningen; • vergelijken van soorten aangereikte bronnen op basis van betrouwbaarheid en inhoud; • verkennen van zoekmogelijkheden binnen verschillende aangereikte bronnen.
Te denken valt aan	<ul style="list-style-type: none"> • verkennen van verschillende soorten bronnen binnen een thema; • experimenteren met zoekfilters op een website.

Andere uitwerking

Andere toelichting

Kerndoel 7	Bronnen onderzoeken
Doelzin	De leerling onderzoekt verschillende bronnen.
Het gaat hierbij om	<ul style="list-style-type: none"> • beoordelen van betrouwbaarheid op basis van duidelijk aanwezige kenmerken van de bron: maker, communicatief doel en actualiteit; • analyseren en controleren van de inhoud van de bron en onderscheiden van hoofd- en bijzaken, feiten en meningen, perspectieven en framing; • vergelijken en onderscheiden van soorten aangereikte bronnen op basis van betrouwbaarheid en inhoud; • verkennen van zoekmogelijkheden binnen verschillende aangereikte bronnen.
Te denken valt aan	<ul style="list-style-type: none"> • vergelijken en analyseren van verschillende teksten over hetzelfde onderwerp; • uitproberen van verschillende zoektermen bij het onderzoeken van een specifieke zoekvraag; • verkennen van de mogelijkheden en gevaren van teksten geschreven door AI.
In havo/vwo 3 valt te denken aan	<ul style="list-style-type: none"> • cross-checken van een tekst geschreven door AI, door de tekst te vergelijken met andere bronnen.

Dezelfde doelzin

Derde leerjaar vo

Domein	Subdomein	Kerndoel
Overstijgend		<ol style="list-style-type: none"> Taal- en leesomgeving Taal in de leergebieden
A Communicatie	A1 Taal-vaardigheid	<ol style="list-style-type: none"> Begrijpend luisteren, lezen en kijken Doelgericht spreken en schrijven Creatief taal gebruiken Schrijven om te leren Bronnen onderzoeken Bronnen verwerken Reflecteren op taalactiviteiten
	A2 Interactie	<ol style="list-style-type: none"> Doelgericht gesprekken voeren Gesprekken voeren om te leren
B Taal	B1 Taal als systeem	<ol style="list-style-type: none"> Vorm en betekenis beschouwen Schriftelijke taalverzorging
	B2 Taal en individu & maatschappij	<ol style="list-style-type: none"> Talige identiteit Taalvariatie Taalverandering
C Literatuur	C1 Literatuur als systeem	<ol style="list-style-type: none"> Inzicht in verhalende teksten Verkennen van literaire genres
	C2 Literatuur en individu & maatschappij	<ol style="list-style-type: none"> Leesvoorkeur Functies van literatuur Tijd en context

Communicatie, Taal en Literatuur: domeinen *in samenhang*

In verbinding met andere leergebieden

Alleen vo onderbouw

Concepteindterm Maatschappijleer vmbo bb

Politiek en macht

16. De leerling legt uit op welke wijze machtsverhoudingen tussen overheid en burgers beïnvloedt kunnen worden.

Het gaat hierbij om:

- uitleggen wat macht is;
- vergelijken van verschillende soorten machtsmiddelen;
- uitleggen welke bijzondere machtsmiddelen de overheid heeft op basis van de grondwet;
- uitleggen wat het effect is van machtsuitoefening door de overheid voor burgers;
- inventariseren welke machtsmiddelen burgers hebben om het overheidsbeleid te beïnvloeden en macht te controleren.

Waarom herijken kennisbases?

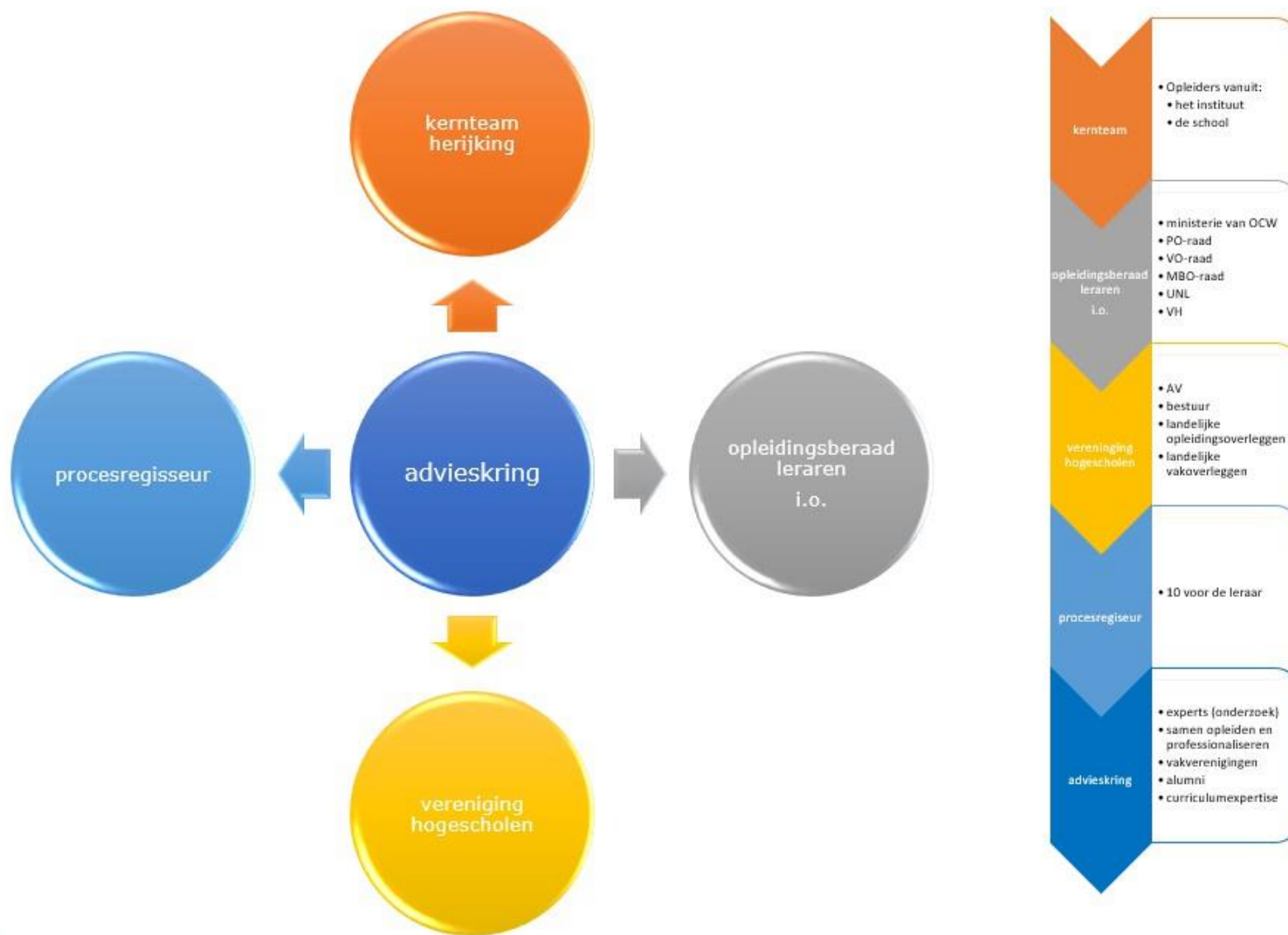
Onderwijsontwikkelingen binnen het werkveld en het vakgebied maken het wenselijk om de 60 kennisbases met enige regelmaat te actualiseren, zodat startbekwame leraren beschikken over de meest recente, noodzakelijke kennis en vaardigheid.

Rol *10voordeleraar*

In opdracht van de Stuurgroep Lerarenopleidingen van de Vereniging Hogescholen coördineert het programmabureau *10voordeleraar* de herijking.

Actoren herijkingsproces

Aandachtspunten herijking

- Deel 1 van de kennisbases is generiek voor alle opleidingen
- Ontwikkelingen die invloed hebben op de inhoud kennisbases onder andere *basisvaardigheden en beroepsbeeld*
- Kennisbases dienen als brondocument voor het formuleren van leeruitkomsten
- Aansluiting op de actualisatie kerndoelen en examenprogramma's SLO
- Het tijdpad SLO wordt meegenomen in het tijdpad van de herijking

Afstemming SLO en *10voordeleraar*

Actualisatie kerndoelen en examenprogramma's hebben direct invloed op de herziening van de curricula van de lerarenopleidingen

- Gezamenlijke online informatiesessies
- Tussenproducten worden gedeeld met de herijkingsgroepen
- Elke herijkingsgroep heeft een contactpersoon bij de SLO

Nieuwe opzet kennisbases

Deel 1:

wordt gemeenschappelijk geschreven met alle opleidingen van niveau 5 – 7

Deel 2:

is opleidings specifiek: voor de ad's, pabo, alo's, kunstvakdocentenopleidingen, tweedegraadslerarenopleidingen en vakmasters

Deel 3:

zal de kennisbasis van het vak worden

Gevolg:

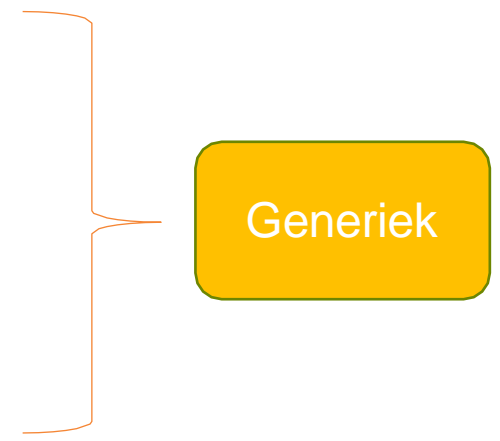
per opleiding één kennisbasis, waarin drie delen steeds zichtbaar worden

Deel 1
wordt gemeenschappelijk geschreven met alle opleidingen van niveau 5 – 7

Deel 2
is specifiek voor de ad's, pabo, tweedegraadslerarenopleidingen, alo, kvdo en vakmasters

Deel 3
zal de kennisbasis van het vak worden

Leeruitkomsten en herijking

Leeruitkomsten en kennisbases met elkaar verbinden. Maar hoe dan, want leeruitkomsten zijn gericht op het uitvoeren en kennisbases zijn gericht op de inhoudelijke kennis, die daarvoor nodig is.

Zij zijn dus onderscheiden, maar er is wel degelijk een verbinding.
(m.a.w. de kennisbases zijn een bron voor de leeruitkomsten)

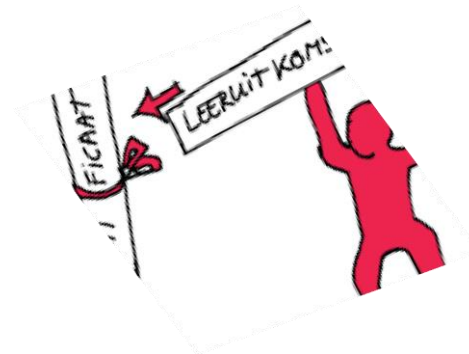
Daarom heeft de schrijfgroep GKB nu de eerste stappen gezet om die verbinding zichtbaar te maken.

Leeruitkomsten en herijking

De schrijfgroep Generiek heeft 4 leeruitkomstgebieden als domeinen voor het generieke deel van de kennisbases meegenomen. Dat zijn:

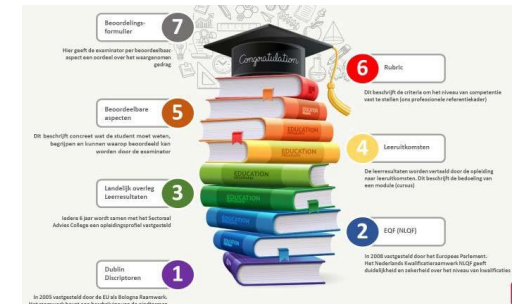
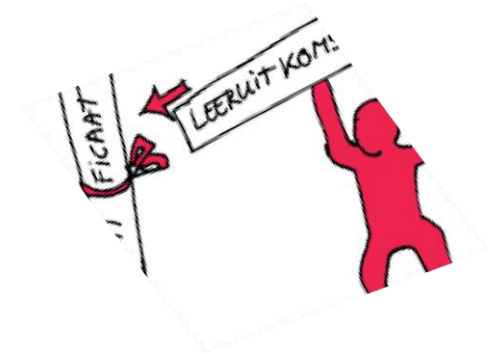
1. pedagogisch handelen
2. (vak) didactisch handelen
- ~~3. Vakinhoudelijk expertise~~
4. onderzoekend handelen
5. professionele identiteit

Leeruitkomsten en herijking

De schrijfgroep van het vak heeft 2 leeruitkomstgebieden als domeinen voor het vak-deel van de kennisbases meegenomen. Dat zijn:

- ~~1. pedagogisch handelen~~
2. (vak)didactisch handelen
3. Vakinhoudelijk expertise
- ~~4. onderzoekend handelen~~
- ~~5. professionele identiteit~~

Basisvaardigheden in welk deel van de kennisbasis?

10
voor
de
leraar

- Digitale geletterdheid (deel 1)
- Burgerschap (deel 1)
- Nederlandse taal (deel 2: 2^e en 1^e graadsopleidingen)
- Rekenen/wiskunde (deel 2: 2^e en 1^e graadsopleidingen)
- Bij de Pabo komen de basisvaardigheden terug in deel 3

Verbinding met
deel 3 zichtbaar
maken

Workshop

Hoe kunnen de lerarenopleidingen de opgeleverde basisvaardigheden integreren in de curricula en daarbij gebruik maken van de geactualiseerde kerndoelen.

- Hoe beïnvloeden de basisvaardigheden taal en rekenen/wiskunde jullie curricula?
- Wat hebben lerarenopleiders nodig om aan de slag te kunnen gaan met de basisvaardigheden?
- Wat is de plek van de basisvaardigheden in de kennisbasis?

Workshop

Vragen

1. Hoe beïnvloeden de basisvaardigheden taal en rekenen/wiskunde jullie curricula?
2. Wat hebben lerarenopleiders nodig om aan de slag te kunnen gaan met de basisvaardigheden?
3. Wat is de plek van de basisvaardigheden in de kennisbasis?